MIRCEA OPRIȚĂ

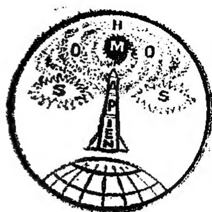
447 Figurine de ceară

-Premiul I la Concursul SF-

447

CEL DE-AL III-LEA CONCURS NAȚIONAL DE ANTICIPAȚIE

MIRCEA OPRIȚĂ

CLUJ

Figurine de ceară

PREMIUL I

CEA DE-A PRIMA CONSFĂTUIRE
A CENACLURILOR SF TIMIȘOARA

CARMEN CIOROIANU

CRAIOVA

Confesiune

SORIN SIGHIȘANU

BUCUREȘTI

ZIDUL DE NISIP

EMANUEL REICHER

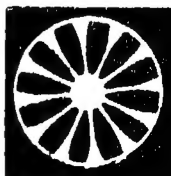
Cronică (en passant fantastică) a șahului

(XXIV)

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta desen: JACQUES WYRS (Franța)
Desenul interior: AUREL BUICULESCU
Portret: ALEXANDRU DIACONU
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

Cititorii din străinătate pot face abonamente adresîndu-se întreprinderii „ROMPRESFILATELIA“ — Serviciul import-export presă —, București, Calea Griviței nr. 64-66, P.O.B. — 2001.

Colecția „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE“
editată de revista
Știința și Tehnica
Anul XIX — 1 iulie 1973

Figurine de ceară

de MIRCEA OPRIȚĂ

CRED CĂ NIMIC NU MĂ PUTEA INDISPUNE mai mult, aveam impresia că în clipa aceea totul fugise de lîngă mine, se îndepărtaseră : și pereții de sticlă, și fișierele, și luminile care, pe un panou de mari dimensiuni, punctau harta stelară. „Ar fi cazul să vezi ce se mai întîmplă pe Bactriana, îmi spusese șeful. Oricum, tu ai încurcat lucrurile acolo, n-am uitat. Și a trecut destul timp ca să se mai așeze..." „De ce eu ? mi-am zis. De ce să mă întorc eu acolo ? Să meargă altul, am propus. Să meargă unul dintre ăștia mai tineri". Șeful m-a întrebat dacă nu cumva am obosit, dacă am de gînd să dau în primire. Mă ironiza, vulpoiul roșcat, și, ca să nu-i văd începutul de zîmbet în colțurile gurii, își mușca buza de sus și mă privea întrebător, din dosul pupitrului pe care își odihnea mîinile. Să meargă ăștia mai noi, am repetat, și i-am vorbit de unul care se plîngea în stînga și în dreapta că nu-i dăm de lucru decît mărunțișuri. Se plîngea de inactivitate. Că, zicea, nu alesese profesiunea asta ca să înțepenească la bază, la un loc cu calculatoarele. „Uite, ăsta abia așteaptă o sarcină serioasă, am spus Trimite-l pe Bactriana, dar nu singur. Să-l însoțească încă doi-trei..." „Bine, o să reflectez", a mai zis șeful, dar încă nu știu în ce măsură l-am convins să mă lase în pace, să nu mă scoată din treburile în care m-am vîrît în ultimii ani pînă peste cap.

— În orice caz, a adăugat, sînt hotărît să cer reînscrierea Bactrianei între problemele noastre curente.

„N-are decît !" îmi ziceam, încercînd să mă conving că asta nu mă mai privea, că eram scos din cauză, indiferent ce s-ar fi întîmplat cu Bactriana sau cu institutul. Bactriana reprezentase pentru mine ceva, demult, cînd abia descîlceam alfabetul profesiei, și nu numai eu abia îl descîlceam, ci toți ceilalți, inclusiv șeful. Dar m-au delegat pe mine să mă deplasez pe Bactriana, iar alegerea nici măcar n-a stîrnit vîlvă, fiindcă nimeni nu se grăbea să zboare în constelația Leului, spre o planetă obscură. Așa că am zburat eu. Planeta era înscrisă și atunci în planul de cercetări, mai pe la sfîrșit, din inspirația nu știu cui. Eu aveam anii la care viața sub cupolele de sticlă îți pare o neîntreruptă lîncezeală, deci primisem misiunea cu firescul entuziasm al vîrstei și îmi făcusem fel de fel de planuri. Doi frați mai mici (unul a murit într-un accident, curînd după plecarea mea, iar celălalt și-a văzut de treabă, făcînd o frumoasă și comună carieră ca instalator de trasee subterane) fuseseră atît de entuziasmați de aventura mea încît m-au însoțit o vreme, la bordul navei speciale de care ne serveam în asemenea

împrejurări. Şi m-ar fi însoţit pînă la capăt, ceea ce n-ar fi fost rău, spun eu acum; dar misiunea era individuală, era numai a mea, aşa că ei trebuiseră să se întoarcă pe Pămînt, resemnaţi, în timp ce eu, înghesuit în cabina spaţială, mă prăbuşeam în interiorul constelaţiei Leul.

Şeful spusese: Ai încurcat lucrurile acolo. Şi pretindea că, dacă le încurcasem, tot eu trebuia să le descurc. Uşor de zis! Dar aş fi vrut să-l văd pe acela care, în locul meu, nu le-ar fi încurcat, aş fi vrut să-l văd. Bactriana — ce ştiusem eu despre Bactriana? Şi alţii, ceilalţi, ei ce ştiau? „Ai o sarcină uşoară, mă asigurase şeful, atunci, prevenindu-mă: Să nu-ţi faci iluzii!" Chiar aşa îmi spusese, să nu-mi fac iluzii. Calculele ne conduceau spre imaginea unei planete pustii şi, ce e drept, calculele nu erau greşite. Planeta, la data apariţiei mele, fusese pustie. Îmi amintesc că, amorţit în poziţia incomodă la care mă obligase zborul, m-am trezit cu destulă greutate din somnul acela comparabil cu un leşin fără capăt sau chiar cu moartea. Mă dezmeticisem anevoie, deşi cabina spaţială se odihnea de mai multă vreme pe solul Bactrianei, trecuse aproape o lună terestră de cînd mă aflam acolo. Dar nu fusesem în stare să-mi recapăt mai repede simţurile şi inteligenţa. Eram slăbit, ameţit, încît am zăcut, de cînd îmi amintesc, ore în şir cu ochii întredeschişi şi mi-au trecut pe dinainte atîtea lumini şi umbre, în orele acelea, că multă vreme, apoi, nu mi-am putut da seama dacă percepusem imaginile lipsite de consistenţă ale altei lumi sau dacă nu cumva trăiam halucinaţiile minţii mele chinuite. Mai degrabă aşa. Halucinasem pe parcursul lentei mele desprinderi de o existenţă inconştientă, intrînd treptat în realitatea spaţiului străin care mă absorbise.

„Ai încurcat lucrurile acolo, eu n-am uitat!" spusese şeful. Şi aştepta ca tot eu să le descurc. Şi unde? Tocmai pe Bactriana, o lume a nimănui, un mediu păstos în care paşii mei lăsau, întipărite într-un pămînt elastic şi nesigur, primele urme. Cer îngreunat de valurile leneşe ale norilor. O lumină difuză, parcă rece şi grea, strămutîndu-se neverosimil de încet dintr-un orizont în altul, după soarele pitic, mai tot timpul ascuns, care o producea. Asta era Bactriana, aşa am găsit-o în prima zi a şederii mele acolo. Un spaţiu al liniştii, aş fi tentat să cred.

Eram slăbit şi ameţit, abia îmi venisem în fire, dar locurile îmi păruseră atît de calme şi atît de nepericuloase, încît am riscat o ieşire, o plimbare scurtă, de orientare numai, după ce parcursesem în grabă un rezumat al observaţiilor făcute de aparate în timpul somnului meu. Nu m-am îndepărtat prea mult, mergeam în aşa fel încît să am tot timpul cabina spaţială în spate şi din cînd în cînd întorceam capul s-o văd şi să nu pierd direcţia. Coborîsem într-o regiune nu foarte, dar destul de accidentată — departe zăream pante dezgolite, poate versantul ondulat al unui vulcan stins. În altă parte am observat cîteva bălţi murdare şi solul devenea acolo mai noroios decît cel pe care îl călcam cu atenţie, de teama unor capcane ascunse. Aparatele cercetaseră mediul, ştiam că pericolul începea doar la o anumită distanţă de bălţile sau lacurile acelea. Dar solul era prea elastic şi, uneori, prea alunecos, ca să-mi pot înviora imediat prudenţa dictată de simţul autoconservării.

Apoi am văzut cabina spațială în față, la numai cîțiva pași, și m-am oprit nedumerit, neînțelegînd cum se întîmplase de pierdusem direcția fără să observ. Fiindcă, îmi ziceam, mersesem în linie dreaptă, cu cabina în spate, ca să constat că ajungeam pe neașteptate în punctul de plecare, unde, după toate cunoștințele teoretice cu care mă înarmase Pămîntul, nu se ajungea decît descriind un cerc. Instinctiv am întors capul, dar în spatele meu o pîclă groasă crescuse dinspre bălți, dinspre lacuri, reducînd vizibilitatea, încît n-am putut deosebi nimic. Iar cabina rămînea în față, neclintită, bine prinsă de sol cu ancorele ei. Am observat totuși **ceva** schimbat, fără să pricep de la început ce anume. Ceva părea în neregulă, și încercam, de la cîțiva pași numai, să înțeleg ce se întîmplase în puținul răstimp cît lipsisem. În sfîrșit, mi-am dat seama că lipsea scărița. La ieșire, coborîsem cele patru trepte ale scării metalice, lăsînd-o așa, atîrnată, nu avusesem nici un motiv s-o ridic atita vreme cît rămîneam afară. Or, cabina spațială n-avea scăriță. Cineva sau ceva o retrăsese, așa mi s-a părut atunci.

M-am smuls din loc și din uimire, firește ; uitînd de prudență, m-am apropiat. Era cabina mea, nu încăpea nici o îndoială, recunoșteam pînă și detaliile, urmele de metal topit rămase de la trecerea prin atmosferă. Ca să ajung la ușă, al cărei contur abia se distingea de suprafața oxidată, nu aveam neapărat nevoie de scăriță ; baza cabinei se ridica, pe picioarele cu ancore, cam la înălțimea umărului meu. Am încercat să deschid ușa spre ecluză și n-am reușit. Părea imobilizată, înțepenită în rama ei, nici măcar n-am clintit-o din loc, cu toate eforturile mele, deși îmi aduc aminte că, enervat, de la un timp, izbeam în ea cu pumnii. Era de-a dreptul straniu că butonul care trebuia să comande deschiderea automată părea că face corp comun cu învelișul cabinei spațiale. Nu înțelegeam de ce se înțepenise butonul, de ce se înțepenise ușa (și ea făcea corp comun cu învelișul !) și n-aveam să lămuresc lucrurile acelea decît mai tîrziu, pentru că atunci mă credeam într-adevăr ajuns lîngă vehiculul meu, nu-mi putea trece prin minte o altă presupunere. Amenințat de perspectiva sumbră a unui prizonierat în exterior, forțam în continuare ușa sau ceea ce părea să fie o ușă. Și n-am încetat să lovesc ușa decît atunci cînd, aplecîndu-mă ca să caut o piatră potrivită, privirile mi-au alunecat printre picioarele de metal ancorate în solul cleios și, departe, sub un mal măcinat de vreme, am văzut cu uimire, cu stupefacție, cu năuceala produsă numai de o apropiată blocare a minții, am văzut, spun, **o altă cabină spațială !**

Era doar una dintre ele. Altele, în grup, șase la număr, ancoraseră în josul pantei, unde o vale strîmtă și tot atît de stearpă ca platoul își începea curgerea sinuoasă. De fapt, greșit spun „ancoraseră" ; erau pur și simplu așezate, împlîntate acolo. Recunoșteam în fiecare modelul cabinei mele spațiale și, în zăpăceala momentului, nu știusem ce să mai cred. Aproape că aș fi admis orice, bunăoară aș fi fost în stare să accept că, imediat după mine, o flotilă întreagă își luase zborul spre Bactriana. Bine, dar cine s-o trimită și în ce scop ? mă întrebam, revenind cu greu la realitate, și cred că tot atunci mă nedumerise faptul că toate cabinele erau închise, că nici un semn de viață nu venea dinspre ele. Nu gă-

seam nici o explicație pentru apariția lor, pentru însăși existența lor, dacă Bactriana era într-adevăr nelocuită, iar eu — singurul pămîntean lansat în spațiul acela pustiu.

Între timp, pîcla se retrăsese spre lacuri, deasupra lacurilor chiar (aveam să mă conving mai tîrziu că exista o periodicitate în răsuflarea aceea a adîncurilor planetare, solul și lichidul vîscos contribuiau, probabil, în egală măsură la declanșarea fenomenului) și, în urmă, sub lumina difuză a soarelui pitic (ea însăși încetă și cleioasă), am recunoscut cabina mea, **adevărată.** Însă alături, foarte aproape, apăruseră încă două, de aceeași mărime, de astă dată cu scărița lăsată pînă aproape de sol. Nedezmeticit, am alergat într-acolo, temîndu-mă de o nenorocire și, mai ales, temîndu-mă că dacă mai întîrziam aveam să mă pierd la înapoiere într-o pădure de nave spațiale, între care mi-ar fi fost imposibil s-o recunosc pe cea originală. Am ajuns acolo gîfîind și am nimerit, am reușit de la prima încercare: butonul pentru deschiderea ecluzei funcționa, ușa aluneca fără nici o greutate din cadrul ei și țin minte că, ajuns înăuntru, m-am zăvorît și am rămas închis o vreme, pînă cînd spaima mi-a trecut, și m-am liniștit, și am început să înțeleg cîte ceva din tot ce se întîmpla în jurul meu; să accept lucrul acela incredibil și cu neputință în mediul Pămîntului, să accept că **Bactriana, planeta obscură spre care nimeni nu se grăbise să zboare, fiind trecută în coada programului de cercetări, avea proprietatea inexplicabilă de a reproduce și de a multiplica obiectele cu care venea în contact.**

„Nu ești în toate mințile?! Vrei să compromiți instituția?" strigase la mine șeful, cînd, la întoarcere, îmi făcusem raportul de activitate și enunțasem ipoteza, care nu mai era ipoteză decît, poate, cel mult pe Pămînt. Pentru mine fusese realitatea în care mi-am trăit calvarul pe Bactriana. În birourile de sticlă ale șefului, vehiculele multiplicate n-aveau cum să pătrundă și nici celelalte creaturi, desigur. Ce n-aș fi dat atunci, cînd buna-credință îmi era pusă la îndoială, să fi avut la îndemînă măcar un exemplar, unul singur, făcut după tiparele mele de ceară. Dar aveam suficiente înregistrări, iar colegii le-au tot sucit și le-au tot analizat cu figuri dintre cele mai uluite. Pînă la urmă au trebuit să accepte că aveam dreptate, să recunoască probele mele drept dovezi. Șeful, încăpățînat cum îl știu, s-a lăsat convins cel din urmă de existența unor proprietăți atît de surprinzătoare în mediul Bactrianei și arăta încă destul de nehotărît în ziua în care trebuia să contrasemneze raportul și să dea drumul informațiilor în fișier. „Te-ai cam jucat acolo!" mi-a spus, ca un reproș pentru toate, dar a semnat, și, cu asta, Bactriana a fost scoasă din planul cercetărilor curente. Șeful se aștepta să protestez (am aflat mai tîrziu), iar mie nici prin gînd nu-mi trecea, răsuflasem ușurat, fiindcă nu mai trebuia să mă întorc acolo de unde abia scăpasem cu fuga.

Stînd așa, ghemuit în interiorul cabinei spațiale și regăsindu-mi treptat liniștea, mi s-a părut că înțeleg manifestările bizare ale Bactrianei, ale mediului în care pătrunsesem. Însă ideea era prea nouă și prea anemică, era argumentarea întocmită din probe pe care le extrăgeam, prin analogie, din realitatea de

acasă, așa că intuirea fenomenului n-a fost urmată imediat și de o revelare a mecanismului care îl producea. Făcusem însă o legătură între pîcla revărsată dinspre lacuri și apariția ultimelor două copii ale cabinei spațiale, după retragerea valurilor murdare, care erau de fapt o „suspensie" densă, opacă, lipicioasă, judecînd după stratul alunecos de pe sol, rămas în urma ei.

Lucrurile se petrecuseră cam așa : eu ieșisem din cabina protectoare, mă îndepărtasem, avînd grijă să mențin o direcție și să observ cît mai mult, întipărindu-mi în minte toate reperele care îmi puteau servi la o bună orientare de atunci înainte. Între timp, pîcla părăsise lacurile, pe suprafața cărora se tîrîse greoi — îmi aminteam că, din cauza asta și din cauza soarelui slab, zona bălților se vedea întotdeauna neclar, nu i-aș fi putut preciza conturul. Suspensia înaintase spre terenul lăsat de mine în urmă și, la un moment dat, trecuse peste cabina spațială, iar eu, dacă n-aș fi întîlnit-o atît de neașteptat pe cealaltă, o puteam crede ascunsă vederii de o ceață obișnuită. Dar suspensia „înghițise" cabina și, dacă ar fi să folosesc termeni curenți pentru a explica, fie și în linii aproximative — ceea ce cred eu că s-a petrecut în momentele acelea — aș zice că suspensia pipăia conturururile și suprafața navei mele, analiza și memora, pentru ca alături să reproducă modelul în două copii precise. Termenii sînt, totuși, improprii, pentru că în mod obișnuit îi legăm de acțiuni realizate **conștient,** pe cînd mediul Bactrianei, cu toate ciudățeniile lui derutante, nu mi-a inspirat niciodată convingerea că aveam de-a face cu manifestările unei rațiuni. Dimpotrivă, cred că mediul se manifesta spontan, inconștient, în virtutea unor disponibilități mimetice conținute, existente în însăși structura intimă a materiei sale. Firește, nu e vorba aici de niște materializări vagi, inconsistente, repede destrămate, de tipul celor pe care întîmplarea le poate produce și în alte medii. Produsele planetei Bactriana erau o refacere perfectă și durabilă a obiectului cu care suspensia venea în atingere.

Nu se poate ! mi-am zis de nenumărate ori. Și, ca să mă conving că greșisem, am ieșit din nou, trebuia să verific. Ipoteza mea mă rupea de tot ce cunoscusem într-un sistem perfect închegat al elementelor terestre, dar îmi permitea să intru pe drumul cel mai sigur în lumea Bactrianei. Îmi trecuse prin minte că era, totuși, prea mult, prea din cale afară de necrezut ca mediul să copieze identic totul, în scurta trecere, peste lucruri, a suspensiei. Am coborît pe treptele scăriței și m-am îndreptat spre cabinele spațiale învecinate, le-am dat ocol, cercetîndu-le în lumina întărită a zilei. Amîndouă aveau scara lăsată spre sol, pentru că suspensia găsise în această poziție nava mea, cu o jumătate de oră în urmă, și o multiplicase identic. Atunci am priceput că toate celelalte cabine spațiale, răspîndite pe platou, la intrarea în vale și mai jos, înspre lacuri (am numărat mai tîrziu peste douăzeci), se modelaseră mai înainte de a coborî eu pe solul planetei, în vreme ce zăceam în cabină, revenind la viață din somnul hipnotic. Nici unul dintre vehicule nu avea scara lăsată — ultimele două ies din discuție, desigur — și, astfel, n-am mai avut nici o

îndoială că toate celelalte erau rezultatul trecerilor anterioare ale suspensiei peste cabina mea. Mai mult, înțelegeam că suspensia, prin care mediul acționa în virtutea principiului mimetic conținut, avea limitele ei, avea o putere limitată, vreau să spun, deși la o primă vedere posibilitățile exprimate în acțiunea modelatoare, cu totul ieșită din sfera de înțelegere a pămînteanului, păreau de-a dreptul fantastice. Și tocmai asta m-a hotărît să încerc să domin forța străină, s-o canalizez în sensul dictat de voința mea.

Pentru început, planul meu era să controlez rezistența uneia dintre cabinele spațiale recent create. Dar, înainte de asta, am fost tentat să verific funcționarea scării și am constatat că articulațiile ei reacționau prompt la pliere. Doar butonul care ar fi trebuit să declanșeze deschiderea ușii, deși avea jocul său, nu reușea nimic, orice apăsare se dovedea zadarnică. Apoi, lovind cu călcîiul unul dintre picioarele cabinei spațiale, am simțit suprafața cedînd, afundîndu-se, ca și cum ar fi fost făcută dintr-o cocă în curs de solidificare. Am apăsat, m-am lăsat pe el cu toată greutatea și piciorul s-a îndoit, apoi s-a rupt, iar cabina s-a înclinat periculos și abia am avut vreme să fac un salt în lături, înainte de a se răsturna peste mine. Căzuse alături, cu trenul de aterizaj mutilat, ridicat spre cer, iar eu am cercetat în voie ruptura, și dacă analiza aceea superficială nu mi-a lămurit necunoscutele existente în substanța Bactrianei, mi-a oferit, în schimb, certitudinea că obiectul modelat în copie, după originalul terestru, nu fusese pe deplin structurat la retragerea suspensiei pîcloase. Suspensia palpase nava originală, „citise" amănuntele, dar numai pe cele accesibile, de suprafață, expuse atingerii cu mediul exterior. Înregistrase (în ce mod oare?) date privitoare la volume, suprafețe, compoziție chimică, densități. Apoi trecuse la modelarea spațiului după toate aceste date și rezultaseră noile cabine. Totul într-un șir de operații mecanice, extrem de subtile însă. Că scara se putea plia, era o dovadă că mediul palpase bine exteriorul cabinei spațiale, mai bine ca altă dată. Iar ușa nu funcționa fiindcă mediului așa-zis mimetic îi fusese interzis interiorul vehiculului, acolo fiind și circuitele de blocare sau de deschidere ale trapei. El palpase și, apoi, reprodusese la scară normală numai butonul, fără nici o utilitate pentru cabinele spațiale copiate.

Mi-am extins cercetările și asupra navei, care, răsturnată, se alungise și se turtise, parcă ar fi fost modelată într-o cocă sură. Secționînd-o cu laserul, aveam să descopăr un interior plin, fără spațiu cavernos și fără aparatele complicate care îmi stăteau la îndemînă în cabina originală. O dovadă în plus, mi-am zis, că mediul nu poate palpa interiorul și, în consecință, umpluse cu substanță densă întreg corpul cabinei. Probabil că toate celelalte copii fuseseră modelate la fel. Numai că în cea pe care o disecasem, substanța încă nu-și fixase proprietățile, nu și le stabilise definitiv: evolua încet, într-un spectaculos proces de transmutație, spre starea metalică a originalului pămîntean.

Nu degeaba se înfuriase șeful și strigase că vreau să-i compromit, să-i ruinez instituția! Am umblat mult, de atunci încoace, am cunoscut rapoartele altora, nenumărate rapoarte, dar nicăieri n-am constatat să existe ceva asemănător; nici o lume extraterestră, din cîte știu, nu posedă capacitatea de a multiplica

astfel obiectele, automodelîndu-se ca pe Bactriana, dar numai în funcție de un model oferit. Iar dacă pînă la sosirea mea potențialul planetei rămăsese nepus în valoare, din lipsa vreunui model, totul s-a schimbat în puținele zile petrecute de mine acolo. „Ar trebui să te sancționez!" îmi spusese șeful cîndva, la puțină vreme după ce semnase raportul și radiase Bactriana din planul de cercetări. Îl obsedau încă observațiile mele, concluziile și ipotezele, îl obseda mai ales gîndul că mi-am permis să mă joc, dereglînd astfel echilibrul unei lumi străine, în cea mai mare parte necunoscută. Asta s-a întîmplat în special după ce am descoperit o cale eficientă de a influența suspensia, de a-i dirija acțiunea.

— Ți-ai permis ambiții prea mari, observa șeful. Ți-ai permis să te consideri un adevărat Creator și să acționezi după bunul tău plac, încît ai instaurat acolo haosul deplin. Pentru asta ar trebui să te sancționez, dar încă nu s-a prevăzut o sancțiune potrivită culpei tale. Să nu-mi spui că ai vrut să faci din Bactriana un laborator al formelor, sau mai știu eu ce! Pur și simplu ți-a plăcut să te joci, și ai dus jocul pînă aproape de ultima lui limită. Acum nu mai avem ce face, trebuie să abandonăm totul, deocamdată, pînă se liniștesc lucrurile, pînă se mai așază... Vom vedea mai tîrziu ce se alege dintr-o lume pe care cineva, la bunul său plac, o întoarce pe dos.

Cam așa îmi vorbise și părea mîniat, dar eu cred că nu fusese. Cred că, în ascuns, ce făcusem eu pe Bactriana îl interesa. Și era curios să afle ce avea să rămînă din lumea pe care o creasem după fantezia mea, profitînd de proprietățile unice ale acelei planete neînsemnate din constelația Leului. Ce să spun? Și eu sînt curios, mi-ar plăcea să știu cum au evoluat raporturile dintre numeroasele mele creaturi, dar nu mai am curajul nebun de atunci, și mi-ar trebui un curaj croit pe aceeași măsură ca să revin pe Bactriana.

Uneori, eram sigur că șeful greșea. Că nu avea dreptate cînd mă învinuia și mă amenința cu sancțiunile. La urma urmei, mă întrebam, încercînd să mă dezvinovățesc, care era vina mea? Făcusem un experiment științific în condițiile planetei Bactriana, într-o lume nepopulată și, prin urmare, deschisă tuturor libertăților. N-am pulverizat-o. N-am aruncat-o dincolo de marginile Galaxiei. Dar am smuls-o dintr-o existență pasivă, deschizînd acolo o evoluție biologică uluitoare. Și nu prin eforturi deosebite, nici prin acțiuni contrare evoluției normale a planetei. De fapt, Bactriana și-a creat singură formele, într-un timp record. Capacitatea mimetică a substanței sale părea făcută anume pentru asta. Eu n-am avut alt merit decît acela de a fi sugerat suspensiei ce anume să modeleze și cum. Aș fi putut spune că planeta, cu uimitoarele ei resurse și posibilități latente, mă așteptase, dintotdeauna. Eram cel chemat să dea un sens potențialului nefolosit al Bactrianei. Mediul acela extraordinar lucra numai după model, iar modelele nu puteau ieși din neant într-o lume pustie, stearpă, unde viața nu apăruse și era puțin probabil să apară. Asta făcusem eu: oferisem modele.

Ideea mi-a venit la cîteva ore după ce stricasem una dintre navele false. „Ia să văd, mi-am zis, ia să văd dacă mediul mai

știe și altceva. Dacă **mai poate și** altceva!" Eram sigur că nu avea să se limiteze la reproducerea în serie a cabinelor spațiale, dar ceva mă îndemna să încerc, să verific. Deasupra lucrurilor, pîcla se umflase, și am bănuit atunci că era iminentă o nouă revărsare, o nouă trecere a substanței vîscoase peste platou. Și nu mă înșelam. Trebuia să mă grăbesc, așa că am urcat în cabină și, în propria mea instalație de supraviețuire, am sintetizat un bulgăre mare de ceară. Pentru timpul cît îmi rămînea, era materialul cel mai ușor de modelat. Frămîntînd ceara în palme, am potrivit-o în grabă în așa fel încît figurina rezultată semăna vag cu un cățel. Un bibelou grosolan, nu mai mare de cîțiva centimetri. Coborînd din nou, am lăsat figurina de ceară lîngă scara cabinei spațiale, apoi m-am zăvorît înăuntru și, desigur, am așteptat.

Nici un alt vehicul nu mai apăru după trecerea valului de ceață. În schimb, nenumărați cățel galbeni, de dimensiunile modelului meu, apăruseră din loc în loc pe platou. Erau, cu toții, de ceară. Și m-am gîndit atunci să fac altceva; să fac un cîine în mărime naturală, acum aveam timp suficient, iar modelul putea fi executat de instalația care sintetiza totul la cerere, dacă o puneam în legătură cu micul calculator de bord. Așa am procedat, iar cîinele a fost gata curînd, un dulău solid, musculos, sculptat cu grijă într-o enormă bucată de ceară, de la care primise și el culoarea galbenă, ca și figurina care îl precedase. L-am scos afară și, în vreme ce mă întorceam, îmi trecu prin minte că mediul planetei, de o sensibilitate ieșită din comun, putea fi influențat mai mult decît printr-un simplu model. Ce-ar fi, mă întrebam, să-i comunic cumva informații suplimentare, bunăoară cele despre mișcare? Am apelat la casca mea de amplificare a biocurenților și la transformator, am conectat sursa de energie a cabinei spațiale (pe cea de rezervă) și am așteptat. De data asta, cînd mica mea navă fu acoperită iarăși de suspensia aceea grea, tîrîtoare, m-am concentrat, imaginîndu-mi cîinele galben și mișcările pe care le face orice cîine umblînd, alergînd. Cînd s-a retras ceața, i-am văzut. Erau doi, se priveau nedumeriți, apoi pășiră leneș, alături, spre cel oferit mediului ca model. Îl mirosiră îndelung, apoi se îndepărtară în fugă, hîrjonindu-se.

Cred că am trăit o bucurie imensă atunci. Dacă nu cumva creasem viața, făcusem ceva apropiat: o simulasem. Mediul recepționa comenzile mele și acționa în conformitate cu ele. Aproape că îmi era frică să mă gîndesc la posibilitățile pe care mi le deschidea această constatare. Începusem să mă îmbăt cu visuri și, pînă să hotărăsc ce aveam să fac mai departe, am observat că modelul meu se topea, pătruns de căldura zilei; dulăul-etalon se pleoștise, botul i se strîmba caraghios, îi căzuseră urechile și zăcea într-o rînă, aproape turtit. Unde să fi fost ceilalți, umblătorii? I-am căutat cu privirea neliniștit, dar abia într-un tîrziu l-am văzut pe unul, singur, se tîra pe malul lacului și înțelegeam din felul jalnic cum arăta că i se înmuiaseră labele și nu-și mai putea susține pe ele corpul. Dealtfel, a și rămas acolo, blegit, lățit, o pată galbenă pe fondul cenușiu.

Sfîrşitul experienţei m-a făcut să înţeleg că reproducerile după ceară, produse de mediul Bactrianei într-o substanţă cu proprietăţi identice, nu constituiau cea mai fericită soluţie. Şi mi-a venit în gînd să transmit mediului informaţii privitoare la structura şi compoziţia formelor de viaţă ale Pămîntului. Dacă tot e să le modeleze, îmi ziceam, de ce să nu le execute întocmai? În orice caz, proba era hotărîtoare pentru afirmarea deplină a resurselor mimetice de pe Bactriana. Mi-au trebuit cîteva zile pînă să pun la punct un program, cu înregistrări conţinînd informaţiile necesare. Planeta urma să primească acum tot ce-i trebuie pentru a produce, după model şi după informaţiile conţinute de înregistrările mele, exemplare din fauna reală a Pămîntului. Între timp, mareea cleioasă ieşise de mai multe ori din zona bălţilor şi îmi înmulţise considerabil grămăjoarele de ceară galbenă rămase pe platou. Le-am adunat şi, rînd pe rînd, le-am transportat în interiorul cabinei spaţiale.

„Te-ai vrut un Creator!" mă acuza şeful, la întoarcere. De cîte ori îmi amintesc cuvintele lui, o căldură şi o plăcere, cum rareori îmi este dat să simt, îmi inundă fiinţa. Nu numai că m-am vrut, dar acolo, pe planeta nelocuită din constelaţia Leului, eram Creator! Mintea şi voinţa mea declanşaseră şi dirijaseră un act de creaţie, probabil unic în univers, pentru că făcea abstracţie de organismele primordiale şi de etapele intermediare şi, în fond, de timp, de evoluţia însăşi. Ceea ce natura nu înfăptuise pînă atunci, acolo, iar în alte părţi ale universului ceruse perioade incomensurabile în acelaşi scop, eu voiam să realizez în durata neglijabilă a vizitei mele pe Bactriana. În mod normal speciile, odată apărute, îşi exersează vitalitatea într-un nesfîrşit lanţ de indivizi, perfecţionînd o zestre biologică, eliminînd şi modificînd genuri, clase, încrengături; peste acest efort colosal eu trecusem. Eu realizasem pe Bactriana, cu concursul mediului său, fireşte, specii de ultimă oră, indivizi superiori în compartimentele biologice de care ar fi aparţinut pe Pămînt, dar fără trecut acolo, într-o lume, ea însăşi fără istorie. Aş fi ipocrit dacă n-aş recunoaşte, în ciuda tuturor greşelilor care mi s-au reproşat, că nu pot şi nici nu vreau să-mi înfrîng mîndria de a fi fost cîndva, sub constelaţi străine, creatorul vieţii şi dirijorul formelor într-un concert prin care depăşisem natura.

Ce n-am făcut oare atunci? Am început cu un alt cîine, şi platoul s-a umplut de hămăituri; vreo douăzeci de potăi, nici una asemănătoare cu alta, se strînseseră grămadă, ca să latre în direcţia mea. Apoi s-au împrăştiat care încotro, şi nu le-am mai văzut o vreme, iar eu am modelat încă vreo cîteva animale mici — o raţă, un şarpe de casă, un iepure, un păun. Aşezam în apropierea cabinei spaţiale bucăţile de ceară sculptate cu grijă, introduceam înregistrarea potrivită în memorator, făceam legătura cu exteriorul şi, ghemuit în cabină, aşteptam revărsarea ceţoasă dinspre lacuri. Am avut grijă de fiecare dată să închid ermetic intrarea, ştiind că astfel suspensia coloidală a mediului nu putea pipăi şi analiza şi nici nu putea reproduce decît ce-i ofeream eu, pe platou. Am umplut platoul cu iepuri, şerpi au ieşit mai puţini, şi nu toţi s-au pierdut prin crăpăturile alunecoase ale solului.

Apoi am vrut să fac animale mai mari, pentru care nu mi-ar fi ajuns ceara : bivoli, struţi, cerbi, cămile. Am reuşit totuşi înregistrînd informaţii despre dimensiunile lor reale şi comunicîndu-le detaliat mediului, în aşa fel încît din figurinele mele de ceară să ia în considerare forma animalului, jocul volumelor, proporţiile reduse la scară, dar materializarea să respecte întocmai dimensiunile naturale ale exemplarelor de pe Pămînt. Şi m-am trezit înconjurat de bivoli, de cămile ; cercetau platoul în căutarea hranei şi abia atunci mi-am dat seama că turmele mele de rumegătoare erau ameninţate de spectrul foamei, dacă nu le-aş fi procurat imediat vegetaţia de care aveau nevoie. Platoul şi coastele învecinate erau complect lipsite de vegetaţie ; probabil asta era situaţia pretutindeni pe planetă. Aşa că am produs o cantitate oarecare de iarbă, dar prima tranşă n-a reuşit prea bine, animalele o mîncau în scîrbă şi unele o refuzau, rătăceau de colo-colo aiurite, înfometate. Trecuseră cîteva zile şi fiecare nouă revărsare de substanţă coloidală îmi surprindea un număr oarecare de vietăţi, înzecindu-l, însutindu-l, după capriciile materiei cu proprietăţi mimetice a planetei Bactriana. La un moment dat, nu mai ştiam ce să mă fac cu atîtea spinări negre şi coarne, şi copite cîte umpleau şi frămîntau platoul clisos. Iarba abia apuca să apară că era smulsă şi roasă cu rădăcină cu tot. În îmbulzeala aceea, cîţiva bivoli şi-au turtit, şi-au spintecat adversarii cu coarnele, dar golurile făcute de ei în masa mişcătoare a ierbivorelor erau prea neînsemnate ca să conteze într-o foarte necesară echilibrare a raporturilor. Ba mai mult, riscam ca o altă maree venită dinspre lacuri să înmulţească la nesfîrşit hoiturile pe platoul suprapopulat. Atunci mi-a venit ideea să introduc în arenă carnivorele mari, fiindcă de la cîini, care erau tot atît de hămesiţi, dar fără putere în faţa cornutelor, nu puteam spera nimic. Devenise periculos chiar şi pentru mine să cobor din cabina spaţială, taurii încercaseră să mă ia în coarne de mai multe ori, pe cînd îmi aşezam în locuri mai ferite figurinele. Odată, unul dintre rinoceri trecuse pe alături, frecîndu-se de cabină (altele erau deja răsturnate) şi cred că nu mult i-ar fi trebuit ca să frîngă picioarele trenului de aterizaj. Oricum, îmbulzeala ierbivorelor flămînde mă exaspera, aşa că am modelat cu grijă cîţiva lei, un tigru de Amur şi doi crocodili greţoşi, mai ales după ce mediul îi materializase la dimensiunile normale. La retragerea pîclei, a început măcelul şi panica. Leii se înmulţiseră — erau vreo treizeci, crocodilii cam tot pe atîţia — singur rămăsese doar tigrul, însă se dovedea extrem de activ şi feroce, apărea cînd în spinarea unui cerb, cînd, ţîşnind în saltul lui uriaş, încolţea gîtul neapărat al vreunei cămile. Crocodilii, cu boturile lor hidoase, frîngeau picioarele taurilor, prăbuşindu-i, leii băgaseră şi ei spaima în vite şi le goneau fie spre lacuri, fie spre pantele accidentate ale vulcanului. Chiar lîngă cabina spaţială, unul sfîşia un porc, şi era un vacarm de nedescris, un muget şi un urlet continuu, ieşit din toate gîtlejurile. Apoi platoul s-a golit, rămăseseră doar leşurile şi, deasupra lor, fiarele flămînde clămpănind din fălci, smulgînd, sfîşiind.

Zguduit de oroare, dovadă că îmi amintesc scena în atîtea amănunte, am asistat la masacru, apoi la ospăț, și vedeam cu neliniște cum fiarele sătule își căutau culcuș prin apropiere, leii în grupuri sau însingurați, cît mai departe de locul unde își odihneau spinările la soare crocodilii. Ierbivorele fugiseră, cele care nu căzuseră sub colții carnivorelor, iar acestea din urmă nu arătau prin nimic că ar fi intenționat să dispară. Mișcările leneșe ale felinelor (unele se tolăniseră chiar în vecinătatea navei) îmi dădeau de înțeles că, deocamdată, nu le păsa de tovărășia mea, se simțeau foarte bine acolo. Prezența lor nu-mi era însă cu nimic mai agreabilă decît a cornutelor și, temîndu-mă ca nu cumva o nouă maree să le însutească numărul, mi-a trecut prin minte să ies din cabina spațială înarmat și să-mi distrug eu însumi ultimele creații, desăvîrșind astfel masacrul început de fiare. Apoi mi-a venit o idee de-a dreptul amuzantă. Dacă fiarele făcuseră prăpăd între ierbivore, ia să pun, îmi ziceam, un ierbivor să le alunge! Dar nu rinocerul, care se învîrtise mult timp în loc, înnebunit de spaimă și furie, gata să se repeadă cu forța de șoc a numeroaselor lui tone asupra oricui, însă nu îndrăznise și, în cele din urmă, se prăvălise ca o furtună spre gura văii, pierind din cîmpul meu vizual. Nu, îmi trebuia altceva, îmi trebuia ceva de comedie, de bufonerie, și atunci m-am gîndit la cal.

Am așteptat următoarea revărsare, pregătind figurina care înfățișa un cal și înregistrînd, pentru mediul cu proprietăți mimetice, informațiile necesare în noua mea experiență. Sub protecția armei, am părăsit cabina spațială și am depus figurina la o bună distanță, ca să nu am nici o surpriză mai tîrziu. Leii nu m-au atacat, erau sătui și, dealtfel, am avut grijă să-i ocolesc, să nu-i provoc. M-am întors la navă pe cînd pîcla de deasupra lacurilor reîncepea să se agite, să se umfle.

Întîi a bubuit nechezatul acela de tăria tunetului, încrețindu-mi pielea pe corp, deși îl percepeam prin intermediul aparatelor, nu direct în timpane. Deasupra valurilor cenușii, frămîntate ca într-un cazan enorm, în clocot, a țîșnit năluca. Era un cal monstruos numai prin dimensiuni, putea rivaliza cu cel mai de temut dinozaur, altfel linia corpului său era suplă, elegantă; un exemplar frumos, cu coama ca o împletitură de funii zbătîndu-se pe un gît neverosimil de lung, cum stătea ridicat în două picioare, într-o splendidă atitudine sculpturală, iar de pe pielea roșcată scutura în toate direcțiile bucăți de gelatină și stropi enormi. Apoi calul uriaș a recăzut în pîcla fremătătoare, producînd acolo o vînzoleală greu de imaginat. Cutremurul s-a făcut simțit direct, prin sol și prin picioarele trenului de aterizaj al cabinei spațiale. Încă ascuns în substanța care îl materializase după dimensiunile cerute de mine, calul zvîrlea din picioare și sforăia ca turbat, iar eu abia îmi țineam echilibrul și la fel nava, din cauza efectelor produse de agitația lui. Cînd ceața se destrămă, lăsînd calul pe platou în toată splendoarea alcătuirii lui, vedeam leii, și tigrii, și crocodilii retrăgîndu-se arcuiți, cu spaima morții întipărită în ochi, alături de o bruscă și enormă nedumerire. Calul necheză iarăși, bubuit, apoi izbi cu copitele lui, mari cît niște butoaie, în solul elastic al planetei.

Bactriana vibră repetat, cum calul uriaș alerga dintr-un capăt în celălalt al platoului, ca închis într-un țarc, oprindu-se scurt și nechezînd, încît prin simpla lui apariție băga spaima în fiare și le obliga să se retragă în salturi. Era formidabilă această nouă creație a mea! În cîteva minute, crocodilii se aruncaseră în bălți, iar felinele, ca niște pisici speriate, dispăruseră dincolo de creste.

Constatasem așadar că mediul mimetic al Bactrianei recepționa și informații care complectau modelul pămîntean în sensul dorit de mine. Îmi amintesc că m-a cuprins o adevărată febră a creației, după ce platoul rămăsese liber prin plecarea în pripă a carnivorelor și, ceva mai tîrziu, a calului uriaș. Mă trezise, noaptea, un cutremur teribil, iar la ziuă aveam să constat dispariția calului, probabil că animalul trecuse munții. Am modelat o mulțime de forme, permițîndu-mi de astă dată cele mai năstrușnice idei, cele mai neașteptate extravaganțe în materie de zoologie. Întîi niște hiene tricefale, cu care am asanat platoul, curățindu-l de resturile numeroase și mereu multiplicate, rămase de la ospățul felinelor. Apoi am gonit hienele și am creat o specie de păsări mari — acvile cu aripi de pterodactil și coadă de pește, care vreme de cîteva zile s-au tot rotit pe deasupra lacurilor, încăierîndu-se. Am modelat o girafă cu cap de șacal și solzi cornoși pe întreg corpul, o veveriță de dimensiunile unui vițel, un melc înzestrat cu picioroange ca de păianjen, o rîmă care în exemplarele finale depășea lungimea de patruzeci de metri și mai multe variante de fluturi carnivori, pe trunchiurile cărora aplicasem copiile unor măști văzute cîndva într-un muzeu de istorie a civilizațiilor. Și toate aceste figurine de ceară, lucrate de mine minuțios, în detalii, suportaseră acțiunea modelatoare a mediului exterior, acțiunea suspensiei coloidale, care le materializase în forma și la dimensiunile cerute, înmulțindu-le însă după criterii în care, nepricepîndu-le, n-am putut interveni.

În jurul meu colcăia o lume fără trecut, fără evoluție, o lume de forme vii, inexistente pînă la sosirea mea pe Bactriana și, probabil, de neîntîlnit în univers. Devenisem din ce în ce mai îndrăzneț. În efortul meu de a dirija creația spre cele mai fantastice specii, anulasem calea naturală a selecției, intervenind în virtutea unui principiu al arbitrariului și ridicînd artificiul la rang de normă universală. Spuneam că am cunoscut o adevărată febră a creației și încercam senzații date de conștiința unei puteri limitate pe care o aveam acolo, pe o planetă obscură din constelația Leului. Eram om și, totuși, mă văzusem dintr-o dată dispunînd de resurse prin care puteam face concurență naturii. Și cine știe cît timp ar fi durat jocul meu, odată dezlănțuit, cine știe cîte forme noi, uluitoare aș fi continuat să propun, să **impun** Bactrianei, dirijîndu-i spre tipare din ce în ce mai complicate, incredibile, latențele multimilenare, dacă o întîmplare nu m-ar fi oprit în plin elan creator, dovedindu-mi că, în ciuda aparențelor, nu mai eram stăpîn pe situație.

Poate că a fost o greșeală, sau poate că totul a fost greșit de la început pînă la sfîrșit; un lanț de greșeli, cum susținuse

șeful la întoarcerea mea pe Pămînt. Dar acolo, singur pe Bactriana fiind, e ușor să cazi în demența creației, cînd vezi cum primele forme și, mai ales, primele forme vii îți apar de sub mînă. Ultima dată făcusem din ceară o mulțime de figurine și eram interesat, întîi și-ntîi, să urmăresc materializarea broscoiului într-un fel de Stegocefal supradimensionat. Îl cream anume pentru o viitoare înfruntare cu calul gigant; era imposibil să nu se întîlnească, pînă la urmă, undeva pe planetă, niște coloși cu o viteză de deplasare formidabilă. Aș fi vrut să fiu de față la confruntare și, poate, la anihilarea unor forțe uriașe, pe care eu însumi le eliberasem. Anticipam o luptă de proporții, în care broscoiul ar fi atacat fulgerător, iar calul s-ar fi apărat cu dinții lați care îi umpleau botul, un bot confundabil, cînd era deschis. cu intrarea într-o peșteră. Da, voiam să-mi văd creaturile, pe cele mai viguroase dintre ele, înfruntîndu-se. Nu m-ar fi necăjit dispariția nici uneia. Planeta era departe de a-și epuiza resursele și puteam oricînd să modelez alte forme în locul celor dispărute. Eram stăpîn pe viață și pe moarte, dar atunci totul depindea de broscoi și de mediul cu proprietăți modelatoare, dacă acesta din urmă avea să-mi amplifice figurina de ceară pînă la dimensiunile dorite de mine

Fusesem prea absorbit de gînduri, cum traversam platoul spre locul unde hotărîsem să provoc modelarea unui Stegocefal supradimensionat. Prevăzînd un nou cutremur, sub salturile și sub greutatea broscoiului uriaș, am transportat figurina-model departe de cabina spațială, la numai cîțiva pași de intrarea în vale. Greșeala mea a fost că nu fusesem atent și nici nu apreciasem corect timpul de care dispuneam, fiindcă eram încă departe de cabina spațială cînd lacurile își începuseră iar vînzoleala. Am simțit pericolul, dar era prea tîrziu, și pîcla aceea atît de cunoscută mie, căreia îi exploatasem fără nici o ezitare posibilitățile, se revărsa, urcînd peste marginea platoului. Am încercat să evit întîlnirea, dar frontul suspensiei coloidale era atunci foarte larg, îmi tăia și drumul spre navă, și retragerea în vale. Am fugit spre pantă, alături de cîțiva centauri mici și sprinteni, însă panta era prea dulce acolo, iar înălțimile mai ferite se conturau la o distanță inaccesibilă, dată fiind viteza de înaintare a mareei. Alergam, iar mareea avansa din urmă și, cu tot efortul meu, chinuitor pe un teren alunecos, n-am reușit să mă desprind și mi-am simțit la un moment dat picioarele năclăite, imobilizate într-o pastă cleioasă. Am căzut cu fața în jos, sub agitația străină, sub apăsarea aceea care nu-mi permitea măcar să mișc brațul din cot. Și m-a cuprins o spaimă nebună, știind ce se întîmpla în jur și ce se întîmpla cu mine atunci. Nu mă mai interesa nici broscoiul și nici centaurii, mă gîndeam cu groază că, în acele momente, eram eu însumi pipăit, „citit", descifrat. Dar mă temeam mai mult de ceea ce avea să urmeze, și nu mă înșelasem.

Ridicîndu-mă, cînd mareea își retrăsese de lîngă corpul meu tentaculele lipicioase, mi-am rotit neliniștit privirile și am văzut alături cele cîteva corpuri îmbrăcate în costume de protecție, trei într-un loc și altele ceva mai departe. O clipă am mai sperat

că mediul modelator nu pătrunsese sub costum, că puterea lui de copiere se oprise acolo, la suprafață, dar corpurile de pe care se scurgea gelatină se mișcau, dădeau să se ridice. Îmi amintesc că unul venea deja spre mine, călcînd nesigur în clisa lipicioasă, umbla ca amețit. Și, într-o fracțiune de secundă, cu toată spaima care se cuibărise în sufletul meu, m-am întrebat cine putea fi insul acela. Nu-i vedeam fața, îi era umbrită de vizieră și casca lui era tot atît de murdară ca și a mea. Apoi, luptînd cu teroarea care îmi blocase nervii și aproape că mă paralizase acolo, m-am smuls din loc și am pornit în direcția cabinei spațiale. Am pornit, spun, deși aș fi vrut să parcurg distanța despărțitoare în fugă, chiar aveam impresia că alerg, însă picioarele mi se înglodau în mocirla gelatinoasă, care se scurgea încet spre lac, iar efortul îmi părea de-a dreptul epuizant în raport cu deplasarea. Din urmă, celălalt îmi înțelesese intenția și grăbea pasul, simțeam că vrea să mă ajungă și am avut mare noroc că insul a alunecat, a căzut pe spate și, pînă să se reechilibreze, am luat avans. Apoi am ajuns la cabina spațială și, tremurînd tot, i-am urcat treptele, m-am zăvorît înăuntru.

Șeful îmi propune să mă întorc acolo, asta mi-ar mai lipsi, să revin între creaturile mele și între ființele pe care le-am părăsit fără să știu măcar, fără să aflu ce se ascundea sub căști și sub costume. Uneori parcă văd siluetele lor murdare, așa cum se mișcau atunci în jurul cabinei spațiale, încercînd s-o deschidă. Unul se agățase de scăriță, alții cercetau ancorele trenului de aterizare și le auzeam mișcările, ciocăniturile în metal; dar spaima prinsese de-acum să se risipească, eram la adăpost și nu-mi rămînea altceva de făcut decît să pornesc motoarele pînă cînd nu mi le stricau aceia, de necaz că nu puteau să intre în navă. Am făcut manevrele de plecare și, înțelegînd că nu au nici o șansă, cei de afară s-au retras la o bună distanță, pe platou, martori nemișcați ai decolării mele. I-am părăsit acolo, pe Bactriana, laolaltă cu toate făpturile create de fantezia mea, fără să știu măcar cine erau și ce voiau de la mine. Iar șeful zice că înscrie din nou Bactriana în planul de cercetări și mă întreabă dacă nu vreau să văd ce s-a mai petrecut și cum s-au așezat lucrurile acolo. Să merg să văd, cu alte cuvinte.

Nu, nu vreau să văd cum s-au așezat sau cum nu s-au așezat lucrurile acolo. Mă gîndesc la indivizii pe care i-am părăsit pe Bactriana, într-un univers artificial și neverificat în timp — pentru că numai **timpul**, totuși, aduce în lucruri și între ființe echilibru, armonie — mă gîndesc cu groază dacă nu cumva, scoțîndu-și căștile, făpturile acelea ar fi purtat pe umerii lor cu urme proaspete de gelatină propriul meu cap.

CARMEN CIOROIANU

S-a născut la 7 iulie 1956 în Craiova. Este elevă în clasa a X-a a liceului „Tudor Arghezi".

Membră mai recentă, dar foarte combativă a cenaclului s. f. „Henri Coandă". Scrie de la vîrsta de 12 ani. Povestirea „Confesiune" — citită la Consfătuirea cenaclurilor din Timișoara — s-a bucurat de simpatia ascultătorilor datorită sincerității timbrului ei.

Confesiune

de CARMEN CIOROIANU

NUMELE MEU E JOHN DICKSON. Știu, nu vă spune nimic. Dar pentru mine valorează mult. Eu mi l-am ales. Toți oamenii de pe Sina primesc un nume. Eu n-am fost niciodată acolo, dar așa mi s-a spus.

Mașina aceea oribilă căreia în taină îi zic Cerberul îmi hîrîia mereu să nu mă mai mîndresc atîta cu acest nume, pentru că nu încununează nici o descoperire, nici măcar nu are rezonanța proprie numelor celebre. Trebuie să recunosc că are dreptate. Dealtfel, îmi lipsesc și timpul, și posibilitatea de a deveni strălucitor. Am 44 de ani după sistemul oamenilor. M-am născut pe Planeta Exilului. Nu știu de ce-i spune așa, ce vrea să însemne acest cuvînt. Nimeni n-a vrut niciodată să-mi lămurească înțelesul lui. Această planetă are un farmec de o tristețe sălbatecă. Nu cresc copaci, nici flori. Nu trăiesc animale. Totul este acoperit cu un praf galben. In fiecare zi se vede același lucru, întinderi nesfîrșite de nisip. Oricît ai vrea, nu reușești să te rătăcești pe această planetă.

După furtună alerg afară, dorind intens o schimbare, dar, de fiecare dată, recunosc lupta tăcută și neînduplecată a deșertului de a rămîne mereu același. Nu e deloc vesel aici. Totul a devenit și mai trist de cînd mi-au luat robotul. El m-a îngrijit de

cînd eram mic. Cred că-l iubeam. Da, asta era. De aceea am plîns cînd nu l-am mai găsit. Pînă atunci n-am știut ce este durerea. Și faptul că organele mele vizuale secretau acea substanță cu gust sărat a fost pentru mine atît de ciudat, încît am plîns zile întregi. Apoi am început să aștept intoarcerea robotului. Îmi era dor de vocea lui blîndă, de poveștile pe care mi le spunea, de mîngîierea aspră și rece a brațelor lui.

Știți voi ce înseamnă o mîngîiere aspră și rece? Dar dragul meu robot nu venea și singurătatea mă copleșea. Se pare că lor nu le convenea asta, dar fiindcă boala mea avansa, într-o dimineață l-am găsit la căpătîiul meu pe robot. N-am să uit niciodată orele acelea fericite în care el vorbea despre Sina, planeta aceea minunată, cu copaci, cu flori, cu case și copii fericiți, care au părinți.

Eu am aflat din cărți ce înseamnă acest cuvînt. L-am întrebat pe robot dacă și eu sînt un om, și dacă nu sînt de ce nu pot să merg pe Sina, dar el nu răspundea niciodată. Mă mîngîia și povestea mai departe.

Odată a scos niște sunete ciudate. Semănau cu un strigăt, cu un strigăt frumos, dar Cerberul și-a întins amenințător cangea-i de fier, și robotul a tăcut. A doua zi nu l-am mai găsit. Cred că în timpul nopții veniseră ei și-l luaseră.

Cu mine rămăsese doar mașina aceea îngrozitoare. Rînjea cu colții ei ascuțiți, clipind enervant din ochiul care nu se închidea niciodată. Am plîns, am strigat, dar în zadar. Am vrut să mă îmbolnăvesc din nou, dar mașina m-a silit să iau medicamentul acela alb și să mănînc. Nu eram bolnav și robotul îmi interzisese să iau doctorii, așa că am refuzat. Dar blestematul de Cerber m-a prins și mi-a făcut o injecție. Apoi, drept pedeapsă, m-a închis în camera mea, luîndu-mi cărțile.

Cu timpul m-am resemnat. Nu puteam suporta lipsa cărților. Așa au trecut ani mulți. Fiecare zi avea aceeași dimensiune, ca aceea dinainte și ca aceea viitoare, era albă, prăfuită, neschimbată. Gîndurile care mă frămîntau atunci, cui să le fi spus? Nu puteam nici să scriu. Dacă mașina ar vedea aceste coli, mi le-ar lua și aș fi aspru pedepsit. Dar sînt obișnuit. Am fost trist un timp pentru că am observat că nu mai semăn cu oamenii de pe Sina. Ochii mi s-au rotunjit, nasul aproape a dispărut, iar gura mea a devenit o linie subțire... Cerberul a spus că n-am voie să vorbesc. Ba chiar m-a sfătuit să nu încerc să scot un cuvînt că n-o să-mi fie prea bine. Știam pedeapsa: închis în cameră, aș fi fost obligat să iau o grămadă de medicamente nesuferite care mi-ar fi dat din nou starea aceea ciudată. Mașina zicea că sînt un test al unor experiențe de telepatie. Ce-o mai fi însemnînd și asta? Cînd i-am cerut lămuriri mi-a spus să-mi văd de treabă și că nu trebuie să țin minte decît că sînt un android și că n-am voie să vorbesc. De ce oare? Dealtfel, nici nu mai pot vorbi.

Într-o zi a venit o navă, din ea a coborît un grup numeros. Erau oameni de pe Sina. Am știut acest lucru imediat ce i-am văzut. Semănau cu mine, dar nu înțelegeam ce spuneau. Eram tare curios. Dar eu nu sînt decît un android. Așa îmi spunea Cerberul. De aceea am încercat să le prind gîndurile cu ajutorul unui aparat sensibil, pe care-l purtam tot timpul cu mine. Gîndeau foarte ciudat. Gîndurile doctorului acela înalt, care mă privea atît de bizar în timp ce mă controla, erau foarte interesante, dar nu reușeam să le ghicesc sensul. Repeta mereu :

— Bietul om ! Bietul om ! De ce a fost necesar ca un copil să fie supus unor astfel de experiențe ! E absurd. Pentru ce atîția ani irosiți ! Muncă inutilă. La ce naiba poate folosi o asemenea creatură. Uneori cred că anumite personaje vor să-și satisfacă fanteziile, cheltuind pentru asta un uriaș potențial material și spiritual. Dacă...

Aici doctorul s-a schimbat brusc la față și a început să verifice din nou o fișă. Apoi am înregistrat din nou :

— De ce se tot uită Selvie la mine. Mă privește bănuitor, iar acum îmi urmărește fiecare mișcare. Nu cumva au inventat un aparat de detectat gîndurile. Straniu. Trebuie să fiu foarte atent...

Apoi doctorul mi-a făcut semn să plec. În sfîrșit s-au terminat controalele acestea lungi și plicticoase. Dar gîndurile doctorului mă oboseau și nu înțelegeam ce legătură avea cu mine. Senzorii mei nu pricepeau. Ah ! Nu trebuia să spun asta. Într-o zi am vorbit despre senzorii mei, și robotul, care era de obicei atît de blînd, s-a repezit la mine și m-a zguduit puternic, strigîndu-mi că nu sînt un robot.

Astăzi toată echipa aceea de specialiști și-a încărcat toate aparatele în navă și a plecat. Bine că s-au dus. Îi urăsc pe toți, pe toți... Ei mi-au luat robotul.

Zilele au început să-și urmeze cursul obișnuit. Dar vorbele acelui om mi se roteau în cap și, oricît m-am chinuit, tot n-am priceput ce voiau să spună. Ei vor veni în curînd și se pare că voi avea ceea ce ei numesc o surpriză. Și Cerberul mi-a spus asta. Aștept. N-au mai venit. S-au răzgîndit. Mi-au spus că-mi vor trimite ceva. Dimineața am vorbit cu doctorul. Imaginea nu era prea clară. Nu știu de ce, dar părea mai trist, și mai bătrîn. L-am rugat să-mi spună unde este robotul meu. Nu l-am uitat. Se pare că nu trebuia să întreb.

Mașina m-a tras din fața ecranului și a început să scrîșnească din dinții săi uriași. Dar mie nu-mi păsa. Îmi dădusem seama că eu vorbeam. Da, vorbeam cu gura mea, cam greu, dar vorbeam și nu mai puteam discerne gîndurile. Dar după un timp n-am mai vorbit. A doua zi am primit un pachet de la ei. În pachet era o hîrtie, scria așa : „Acum ai 44 de ani. La mulți ani !“

N-am prea înțeles ce voia să zică. M-am chinuit mult să găsesc sensul acestor cuvinte. Cred că are dreptate mașina cînd

spune că nu le fac cinste. Nu mai am ce să scriu. Trebuie să ascund de Cerber foile. În curînd voi muri. Oare cum este cînd mori? Mașina mi-a spus că voi fi îngropat. Mă bucur. Robotul spunea că numai oamenii sînt îngropați atunci cînd mor. Deci poate că și eu sînt un om. Dacă aș fi o mașină, aș fi desfăcută în bucăți, iar piesele mele folosite la altceva. Mă bucur că voi muri. Planeta Exilului nu va rămîne pustie. Nu știu cine va veni. Poate vor fi mulți oameni și nu vor mai fi singuri ca mine. Oare sînt eu un om? Aș putea fi, fiindcă semăn cu ei. Dar mașina, Cerberul nesuferit, îmi spune mereu că sînt un android.

Tot ea spune că sînt un rebut și mă privește foarte disprețuitor. Nu înțeleg de ce? Robotul meu drag era și el un android? Nu știu ce era, dar l-am iubit foarte mult. Chiar dacă m-a mințit o dată și eu am plîns. Înainte de a veni ei să-l ia, mi-a spus că este mama mea. Sigur, a vrut să glumească și eu i-am spus asta. Numai copiii de pe Sina au mame. Acum îmi este somn, tare somn, cred că...

— Robby, tu ce crezi de povestea asta?

— E o aiureală. Vreun scriitor excentric care a trecut pe-aici.

— Totuși nu crezi că...

— Nu cred nimic. E o prostie. Auzi, android!

Și cel numit Robby se privi în oglindă. Era singurul din colonie care nu mai avea acea rămășiță primitivă, numită gură. Și era mîndru de asta.

Portretul de NICU RUSSU

SORIN SIGHIȘANU

Născut în 10 iulie 1949 la Cîmpulung-Muscel, județul Argeș. Primele studii le face în orașul natal. În timpul liceului ia un contact „mai serios“ cu literatura SF prin intermediul profesorului Gabriel Bădescu, care îi dăruiește toate numerele Colecției noastre apărute pînă în anul 1964. După terminarea liceului își satisface stagiul militar, se căsătorește și se stabilește în Capitală. Actualmente este student în anul al IV-lea al Facultății de limba și literatura română, cursuri fără frecvență. Este salariat la Televiziune. Face parte dintre membrii cei mai vechi și mai consecvenți ai cenaclului bucureștean de literatură științifico-fantastică, în prezent fiind conducătorul acestui cenaclu. Debutează în revista „Amfiteatru“ în anul 1972 cu două povestiri, apoi publică în „Contemporanul“ un interviu cu Robert Merle — unul dintre preferații săi literari —, iar Colecția îi găzduiește în numărul 439 un articol informativ, referitor la cea de-a doua Consfătuire a cenaclurilor de literatură SF.

Zidul de nisip

de SORIN SIGHIȘANU

SOARELE ARDE NEMILOS. Peste tot numai soare și stînci. Nisip și vînt din senin și idiotul de Maler pe care-l car în spinare.

Aș putea să-l las aici. Nu m-ar condamna nimeni. Are piciorul fracturat. Să-l las să crape. Cine știe cît mai e pînă la la bază, cine știe cînd ne vor găsi?... Dacă ne vor găsi...

Oxigenul nu ne mai ajunge decît pentru două ore. În total patru. Îl iau pe-al lui și merg mai departe. Nu poate nimeni să zică nimic. Nici n-ar ști. E rănit, n-a mai putut să reziste și a murit. Dar poate muri cineva numai din cauza unui picior fracturat? Desigur că nu. Aș fi descoperit. Asta numai în cazul în care aș face prostia să-l las la suprafață. Îl îngrop în nisip și merg mai departe. Vreau să trăiesc.

Noëmi așteaptă la bază. Unul din doi. Am toate șansele să rămînă cu mine. Dacă moare Maler. De ce nu mori, Maler? Îmi vine să întreb. Idiotul, idiotul, idiotul... Din cauza lui am ajuns în situația asta. I s-a părut că vede ceva în dosul unei stînci. Conducea șenileta. Putea să-l vadă și pe dracu, numai să fi observat că sîntem pe muchia unei prăpăstii. Ne-am prăbușit. O minune că nu ne-a prins șenileta sub ea, în cădere. Mai bine ne

pri[illegible]dea! A explodat. Maler și-a rupt piciorul. A [illegible] că nu i s-a sfîșiat costumul de scafandru în vreun colț stîncos. De fapt, și eu am avut noroc. Ce șansă?!... Și doar i-am spus comandantului că nu vreau să plec în explorare cu Maler. „Cît timp sînteți în misiune, vă ordon să uitați orice neînțelegere dintre voi!" E un tîmpit! Cum aș putea să uit?...

Ah, ce arde soarele! Simt cum îmi plesnește capul și eu îl car în spinare pe Maler...

Ceilalți, ceilalți unde or fi? Sigur, nimeni nu s-a îngrijorat că nu mai dăm nici un semn de viață... Maler e leșinat și mergem undeva spre sud, aiurea, undeva spre sud...

Ce cald e! În cădere s-a defectat termostatul. Curge apa de pe mine în combinezon. Oare lui Maler să-i fie tot așa de cald? De fapt, ce știe el?...

Îl car în spinare ca pe un balot. De ce nu-l las și plec?... Dar poate și lui îi e cald. Trebuie să-l doară cumplit piciorul. Nu mi s-a întîmplat, dar așa bănuiesc...

Poate s-a trezit. Îl car de trei ore în spinare. Mă mir cum mai pot să rezist. Da, poate s-a trezit. E imposibil să nu se fi trezit măcar o dată. În clipele acestea, e conștient. Îl doare piciorul și fierbe. Trebuie să fie cumplit. Eu, unul, cred că n-aș fi în stare să suport, chiar așa cărat în spate...

Aproape nu mai văd. Sudoarea îmi curge în ochi și mă ustură. Se prelinge pe buze și mă ustură. Mi s-au uscat buzele. Cred că sînt crăpate. Acum simt ceva cald, mai dulce și mai sărat. Ce stupid!... Mai dulce și mai sărat... E sînge. Îmi curge din nas. Amețesc. Mă clatin. Să nu cad. O să-l doară pe Maler. Dar de ce să nu-l doară?...

Am reușit să mă las încet la pămînt. Maler e lungit lîngă mine. Îi apăs pe butonul emițătorului. Horcăie și el. Îi e cald. Stau întins pe spate cu ochii închiși. Soarele mă orbește. Încerc să-mi reglez respirația. Inspir încet pe nas. Parcă nu mai curge sînge. Aș vrea să scuip. Ah, ce n-aș da să-mi scot numai pentru două minute casca. Atmosfera asta ucigătoare... Ce soartă pentru noi, exploratorii spațiali!... Unde mai e un loc ca pe Pămînt?...

Îmi înghit saliva amestecată cu sînge. Simt cum mi se crispează stomacul, dar mă abțin. Trebuie să mă abțin. Ar însemna moarte, cea mai idioată moarte posibilă...

Caut cu buzele muștiucul rezervorului de apă. Poate mai e o picătură... E gol. De ce nu l-or fi făcut mai mare?

Maler geme. Mă întorc spre el. Stă cu ochii închiși. Pleoapele parcă îi sînt lipite de o crustă. Ciudat! Are conjunctivită purulentă. Da, parcă se plîngea pe drum că-l ustură ochii... Planetă blestemată! Aici totul e dușman. Un praf atît de fin... E drept, nu trece prin filtre, dar cine știe?... E de ajuns să rămînă într-o cută a costumului, să nu dispară nici după baie, apoi să-ți intre în ochi. Jumătate dintre noi au fost bolnavi. Nu mai vezi aproape din cauza puroiului care se scurge din mucoasele inflamate...

Săracul Maler, cît trebuie să sufere!... Am ajuns să-l compătimesc. Îl doare piciorul, îl ustură ochii și fierbe, fierbe din cauza acestei călduri infernale.

— Maler, te doare? îl întreb.

Ce stupid sînt! I-am pus cea mai stupidă întrebare. Nu răspunde. Îi apuc casca cu amîndouă mîinile și-i clatin capul. Îl văd cum se chinuie să-și dezlipească pleoapele. Numai la un ochi a reușit. Are o privire sticloasă, de pește mort.

— Te doare rău, Maler?

Mi s-a părut, sau a mișcat din cap că nu? !... Ar fi culmea!

— Ți-e frică să nu mori? Ia spune, Maler, ai vrea să trăiești? Vorbește!

Pleoapa i-a căzut din nou. Din străfundul ființei mele simt cum urcă un val de mînie. Dacă aș putea, l-aș plesni peste față...

— Să nu minți, Maler, spune, vrei să trăiești sau nu?

Dacă zice că nu vrea? Îl las aici și plec. El a vrut-o. Aș fi în stare, cred că aș fi în stare.Conștiința mea nu ar avea de suferit... Dar dacă ceilalți nu mă găsesc? Mor și eu.

— Lasă-mă singur, îl aud pe Maler hîrîind și mi se pare că visez.

Face pe eroul... Aș vrea să-l bat, să-l pisez în bătaie. De enervare, parcă mi-a mai dispărut greutatea din picioare. Mă scol și îl aburc din nou, cu grijă, în spate. Cum să merg și repede și în așa fel ca să nu-l smucesc?...

Alunec peste dunele de nisip, un nisip foarte fin și strălucitor, argintiu. Dacă n-aș avea vizorul colorat, cred că aș orbi. Nicăieri n-am mai întîlnit un astfel de nisip. Parcă ar fi particule de magneziu arzînd...

A început și vîntul. Rafale puternice. Nu mai văd nimic în față, dar merg orbește spre sud, mereu spre sud. Peste tot pustiul de nisip. Stîncile s-au terminat.

Îmi vuiesc urechile și cineva îmi strînge capul cu un cerc de fier înroșit. Maler respiră sacadat în spatele meu. Oxigenul, o să-și consume oxigenul mai repede. Atunci degeaba îl car.

— Maler! răcnesc, Maler, trezește-te!

Îl dau jos din spinare și îl zgîlțîi. Capul i se izbește de pereții căștii.

— Lasă-mă, salvează-te, îl aud cum geme.

— Maler, băiatule, încearcă să reziști și să te ții treaz. Trebuie să respiri mai rar. N-o să-ți ajungă oxigenul în ritmul ăsta. Ai noștri sînt aproape, în curînd or să dea de noi, ar fi bine să ne găsească în viață, eu așa cred. Maler, vreau să te aud și pe tine spunînd da, uite am să te duc în brațe dacă nu mai poți să înduri...

Îl iau în brațe și merg spre sud. Soarele să-mi fie mereu în creștet. Planeta asta ticăloasă! Undele radio sînt perturbate. Comunicațiile se pot face numai pînă la o distanță de trei kilometri.

Unde sînt ai noștri? Oare au început să ne caute? Simt cum îmi amorțesc brațele. Ce s-ar fi întîmplat dacă Maler era mai greu? Poate l-aș fi lăsat să zacă și aș fi ajuns mai repede la bază...

Mi-e frică să mă uit la manometru, dar mă uit. Mai am oxigen doar pentru 45 de minute. Maler are și mai puțin.

Mai bine nu vedeam. Mi s-au muiat genunchii de frică.

— Lasă-mă, te urăsc, zice Maler, dacă eram în locul tău te-aș fi lăsat să crăpi...

— Ești un ticălos ! îi spun și-mi vine să-l bușesc de pămînt, dar îl las încet jos și plec mai departe. Scrîșnesc din dinți și nu vreau să întorc capul, dar nu rezist. Maler și-a dus mîna spre șold, acolo unde atîrnă tocul pistolului laser. Numai de-ar rezista capsa !

Mă reped spre el. A reușit să-l scoată, dar sînt la un metru distanță și-l lovesc puternic cu bocancul peste mînă. Pistolul îi zboară dintre degete. Mă prăbușesc lîngă Maler și mă gîndesc că poate i-am rupt un deget. Îmi pare rău.

— Ești un laș și un ticălos, Maler, și nu-mi pasă de tine, dar tot n-o să te las, chiar dacă o să crăpi de necaz.

Horcăie și ca să nu-l mai aud îmi întrerup recepția radio. Îl iau în spate și, chiar dacă îl smucesc, îl privește ; așa pot să merg mai repede.

Mă ustură pielea, cred că am bășici pe tot corpul, gîtul mi-a înțepenit de încordare și aproape că nu-mi mai pot ține ochii deschiși, dar trebuie, nu cumva să fac un pas greșit, gîtul îmi arde, iar buzele îmi sînt numai o rană.

Aș vrea ca Maler să mă audă, să-i spun cum am cunoscut-o pe Noëmi, cît o iubesc și cît e el de ticălos.

Deschid contactul radio și-l aud cum se sufocă. Mă uit la manometru : nu mai are aer în rezervor și atunci îl las jos, strîng cît pot de capătul unuia dintre cele două furtune ale mele, îl deșurubez și i-l montez lui Maler. Acum avem amîndoi oxigen doar pentru zece minute, chiar și mai puțin. O să murim amîndoi. Eu aș fi avut însă douăzeci de minute de viață. Dar ce mai contează acum ?...

Respiră din nou, ceva mai regulat. Îl apuc de brațe și mă încovoi sub el. Ce greu s-a făcut !

Să merg, să merg, să merg, să merg...

După o dună parcă începe să se zărească vîrful ascuțit al unei suliți îndreptate spre cer.

— Acolo e Pămîntul, Maler, întotdeauna acolo e Pămîntul unde o suliță e îndreptată spre cer.

Se mai zărește și ceva negru, care parcă se mișcă repede și se îndreaptă spre noi.

Aș vrea să-l îmbrățișez pe Maler și să-l sărut, dar mi s-au muiat picioarele și cu ultimele puteri îl așez încet pe nisip, apoi mă întind lîngă el și regret că avem căști și nu pot să-l sărut pe bietul Maler, în sfîrșit, după atîtea ore de chin.

Încep să mă sufoc și în fața ochilor închiși văd miliarde de stele...

Portretul de Nicu Russu

La încheierea unei dificile competiții*

AȘ DORI SĂ VĂ SPUN CÎTEVA CUVINTE *despre acest recent concurs național de anticipație, care, atît prin raritatea lui (este al treilea în decurs de două decenii), cît și prin rezultatele lui efective, poate fi considerat drept un moment de primă importanță în dezvoltarea literaturii noastre științifico-fantastice.*

La început, redacția a intenționat să deschidă această întrecere tuturor scriitorilor (fie ei profesioniști sau amatori), după cum s-a procedat în precedentele competiții. Apoi ne-am gîndit că este preferabil să-i vizăm doar pe „neprofesioniști", și aceasta din mai multe motive: autorii profesioniști își pot publica lucrările interesante mai lesne; concursul urmărea să evidențieze valorile autentice și să precipite profesionalizarea acestora; în sfîrșit, eram încredințați că „noul val" încă neconsacrat ne va aduce surprize îmbucurătoare. Și așteptările noastre n-au fost deloc dezmințite. Iată, de pildă, ce a scris în referatul său Ovid S. Crohmălniceanu, cel mai sever membru al juriului nostru, despre Mircea Opriță: „Acest autor este o revelație nu numai pentru literatura științifico-fantastică de la noi, ci și pentru proza contemporană".

Faptul că majoritatea autorilor premiați și menționați au mai fost publicați are o semnificație în plus: performanțele nu pot fi realizate decît în mod cu totul excepțional, fără un necesar antrenament.

A constituit o muncă extrem de dificilă selecționarea celor mai bune lucrări din vrafthe celor peste 150 de povestiri primite la redacție. A fost dificil pentru că mulți concurenți, dîndu-ne impresia unui talent egal cu acela al celor ce-au fost premiați și menționați, ne-au trimis mesaje fie necorespunzătoare regulamentar, fie nefinisate. Ca în orice competiție, erau încununate nu însușirile in sine, ci rezultatele. Și sub acest aspect, bilanțul concursului este pozitiv, deoarece el ne-a revelat o mulțime de autori înzestrați, risipiți în întreaga țară și din rîndurile cărora se vor recruta anticipatorii de mîine.

Mulți mi-au reproșat faptul că tematica propusă cu prilejul acestei întreceri a fost prea limitată. Recunosc că reproșurile trebuie îndreptate în special redactorului colecției. A fost, ca să spun

---

* *Alocuțiunea* lui Adrian Rogoz la ședința festivă a Cenaclului marțienilor din 22 mai 1973, cînd au fost înmînate diplomele de laureați ai celui de-al III-lea concurs național de anticipație.

așa, un supratest. Am considerat că pragul de maturitate atins de evoluția literaturii noastre de science-fiction îndrituiește această supradificultate ridicată în calea concurenților.

Este adevărat că progresul civilizației care antrenează toate popoarele planetei le va da tuturora o anumită fizionomie frățească; acest lucru nu înseamnă însă că vor dispărea unele prețioase caracteristici proprii. Ne-o dovedește mersul ascendent al istoriei: în marele fluviu uman rămîn distincte și fecunde curentele diferitelor națiuni. Or, tocmai aceasta mi s-a părut a fi o sarcină fascinantă pentru anticipatorii noștri. Că peste un secol și mai multe vor exista astronauți români n-am nici o îndoială. Să nu existe însă nimic distinctiv în comportamentul și în psihicul unui om la a cărui obîrșie există Miorița, Eminescu, Brâncuși, Enescu și Coandă? E drept că Brâncuși, de exemplu, s-a împlinit într-un curent mondial, dar el s-a împlinit punînd pe acest curent sigiliul geniului românesc. Și nu constituie un argument în favoarea celor afirmate mai sus faptul că Ion Barbu, poate cel mai abstract poet al nostru, are totodată o latură atît de legată de orizontul familiar nouă?

Nu pretind că lucrările încununate la actualul concurs reprezintă altceva decît un început în abordarea acestei întreprinderi, dar ele constituie efectiv un început și încă unul foarte promițător. Într-adevăr, este imposibil să nu se observe ce salt spectaculos desparte rezultatele primului nostru concurs — din 1955 — (la care am avut onoarea să fiu și eu premiat) de acelea ale celui de al treilea.

În încheiere, ca scriitor și vechi fan al literaturii de science-fiction, îmi exprim recunoștința pentru înțelegerea și ajutorul pe care le-am găsit de-a lungul a două decenii din partea revistei „Știință și tehnică" și a conducerii ei, tovarășii Ion Chițu, redactorul șef, și Anton Negrea redactor șef adjunct. Îi mulțumesc din toată inima scriitorului Ion Hobana, entuziast perpetuu și exeget de răsunet european al anticipației, pentru tot sprijinul pe care ni l-a acordat atît ca secretar al Uniunii Scriitorilor cît și ca președinte al juriului nostru. De asemenea, mulțumesc, în numele redacției, al autorilor premiați și al meu personal, tovarășilor Ovid S. Crohmălniceanu, Gabriel Dimisianu și Silvian Iosifescu pentru eforturile pe care le-au depus ca membri ai juriului.

Cronică (en passant fantastică) a șahului

de EMANUEL REICHER

XXIV.

Mihail Botvinnik conduce meciul egal dintre sport și cibernetică (1)

În anul 1925, un tînăr de 14 ani din Leningrad, jucător de șah de categoria I-a, participînd la un simultan dat de campionul lumii, Capablanca, l-a obligat pe acesta să se recunoască învins. Nu cunoaștem răsunetul evenimentului în conștiința lui Mihail Botvinnik — căci despre el este vorba —, întrucît nu există mărturii scrise. Dar omenește este ca adolescentul care a trăit emoția unui asemenea succes să viseze la ziua în care-l va putea repeta și într-o partidă de la egal la egal cu faimosul său adversar.

Anii care au urmat au fost martorii dezvoltării continue a personalității omului care va consacra valoarea școlii șahiste sovietice, fiind un perfect reprezentant al acesteia.

Cine erau corifeii deceniilor trei și patru, ce obstacole trebuiau trecute pînă în vîrful piramidei ? Lider oficial era Capablanca, supranumit, pentru exactitatea jocului său, „mașina șahistă cu chip omenesc". La turneul de la New York (1924), acesta s-a văzut însă întrecut de crinceanul său rival, Emanuel Lasker. Anul 1927 deschide supremația de peste un deceniu a lui Alehin. Competițiile ulterioare au scos la iveală o pleiadă de tineri jucători, care au zguduit din temelii universul șahist : Euwe, Keres, Flohr, Fine, Reshevsky. Lumea avea ochii ațintiți asupra unor giganți ca Lasker, Capablanca și Alehin, iar discuțiile cele mai aprinse erau purtate în jurul organizării unei lupte decisive pentru întîietate. Peripețiile legate de obstrucțiile lui Capablanca, urmate de acelea ale lui Alehin sînt bine cunoscute cititorului. Merită totuși să conturăm profilul celor trei uriași legendari pe care avea să-i înfrunte tînărul politehnician.

Deși în vîrstă înaintată, Lasker, cel care introdusese în arena șahistă armele psihologice, se dovedea încă greu de depășit : la Moscova (1925) a terminat neînvins turneul. Capablanca era, datorită structurilor sale aproape indestructibile, jucătorul cu cel mai mic număr de partide pierdute. Dar demiurgul șahist al epocii era Alehin.

Astfel, cel care voia să se impună în fața acestor titani trebuia să fie purtătorul unor idei revoluționare.

În cazul lui Botvinnik sîntem în situația fericită de a putea urmări evoluția sa ca jucător. din ceea ce a scris el însuși.

Ecloziunea excepționalului său talent are loc într-o epocă de răspîntie a istoriei șahului, adînc influențată de creația școlii sovietice și de performanțele reprezentanților ei.

În legătură cu aceasta, Botvinnik va afirma : „Noi am studiat, desigur, și creațiile unor jucători ca Nimzovici, Rubinstein, Lasker, Capablanca și ale altor maeștri, dar cea mai mare influență asupra dezvoltării școlii sovietice au avut-o Cigorin și Alchin". Este o realitate indiscutabilă care însă nu-mi poate îndepărta gîndul că personalitatea lui Botvinnik a fost puternic influențată de aceea a lui Lasker, deși nu vom găsi nicăieri pomenit acest lucru. Într-adevăr. Mihail Botvinnik s-a născut la 17 august 1911, la Petersburg, orașul triumfurilor lui Lasker în antologicele turnee din anii 1896, 1909. 1914*. În amintirea tuturora rămăseseră extraordinara vigoare, trăsăturile de caracter și multilateralitatea preocupărilor lui extrașahiste.

Modelînd cu rigoare și îndărătnicie un echilibru între pasiunea sa pentru șah și vocația lui pentru disciplinele pozitive, Botvinnik a reușit să creeze o incredibilă simbioză a acestora, devenind astfel primul și cel mai ilustru martor al influenței exercitate de revoluția tehnico-științifică asupra eșichierului.

* *Vezi capitolul XVI (c.p.ș.f. nr. 439).*

Momente decisive ale dublei lui cariere ne dezvăluie codul prodigioasei sale evoluții. În acest scop ne vom folosi în special de comentariile lui, publicate în cartea cu caracter autobiografic „Partide alese". Iată ce scria el în 1926, anul în care lua parte la o competiție majoră : „Pentru a intra în campionatul Leningradului era necesară obținerea primului loc în turneul preliminar. Făcînd o singură remiză și cîștigînd celelalte partide, am mers mult timp pe locul al doilea, deoarece concurentul meu, un jucător de prima categorie, învinsese mereu. Întîlnirea hotărîtoare cu el a durat aproape 13 ore și s-a terminat cu înfrîngerea lui. Astfel am reușit să intru în finală." Cu acest prilej, tînărul de 15 ani a repurtat un mare succes ocupînd locul II-III, înaintea multor jucători consacrați și cu experiență.

Acest episod dezvăluie precocea lui capacitate de a se mobiliza total în situațiile critice și de a le întoarce în favoarea sa. Dealtfel, el însuși, atunci cînd va aprecia un jucător, va pune întotdeauna accentul pe știința acestuia de a se descurca în situații „de criză", care determină cursul unei partide sau chiar al unui întreg turneu.

„Terminînd școala — scrie el în 1927 —, deși am obținut permisiunea de a concura la examenul de admitere al unei școli superioare, nu mi-a fost de nici un folos, deoarece aveam doar 16 ani și mi se cereau 17 împliniți. A trebuit să mă împac cu ideea că voi pierde un an întreg de studii, dar că în schimb... voi juca mai mult șah !"

Dacă despre Lasker s-a spus că juca șah spre a-și asigura activitatea sa științifică și filozofică, așa după cum Spinoza șlefuia lentile, în cazul lui Botvinnik, cele două preocupări sînt într-atît de strîns împletite încît nu este posibil să facem o ierarhizare a lor.

Succesul său sportiv este acela care a atras în primul rînd atenția, dar cu acest campion al lumii, în același timp doctor în științe tehnice și creator al unor teorii de programare a mașinilor electronice de calcul, șahul se debarasează de „complexul Czentovic * (tip de android monoman, plin de bizarerii și opac la alte aspecte ale culturii decît cele ale jocului minții), imagine caricaturală care a deformat în ochii publicului adevărata personalitate a marilor șahiști.

Ca o consecință a dualismului preocupărilor sale, drumul lui Botvinnik cunoaște cotituri bruște : ocupîndu-se exclusiv de șah, el a obținut în 1927 titlul de maestru, prin ocuparea locului V-VI în campionatul U.R.S.S. ; dar curînd a intervenit o pauză — anii 1928 și 1929 au fost dedicați numai învățăturii la Institutul politehnic, ceea ce a determinat primele insuccese șahiste.

„Lecția primită (în anii precedenți — E.R.) n-a rămas fără urmări, comentează însuși Botvinnik. Învățătura la institut îmi lua ca și înainte mult timp, dar cînd, în iarna lui 1930, a trebuit să mă așez din nou în fața tablei de șah, am fost stăpînit de o voință puternică de a cîștiga, cum nu mai avusesem niciodată. Anul 1930 a constituit pentru mine o cotitură — am învățat să cîștig în mod regulat împotriva maeștrilor".

La 19 ani, studentul șahist și-a dezvăluit temperamentul de luptător neînduplecat. Sportul modern — și în special cel sovietic — a generat acest tip de superperformer, care a apărut în șah odată cu Botvinnik. Vom vedea, mai tîrziu, că l-au întrecut în meciuri cei care i-au fost superiori în combativitate.

Anii 1931—1934 au adus consacrarea șahistului leningrădean : victorii în două campionate ale U.R.S.S. și un meci egal cu marele maestru ceh Flohr, socotit în acea epocă drept unul dintre cei mai buni jucători de șah din lume. Debutul său internațional coincide cu doborîrea locului întîi într-un turneu la care au participat și marii maeștri olandezi M. Euwe și H. Kmoch. Era pe-

* Czentovic, personaj al lui Stefan Zweig din „Jucătorul de șah", povestire care și-a cîștigat o mare celebritate mai mult datorită caracterului straniu al evenimentelor descrise decît veridicității acțiunii șahiste.

rioada în care elaborează idei personale în deschideri, de cele mai multe ori cu aplicare la anumiți adversari. Adaptînd metode împrumutate din activitatea sa inginerească, Botvinnik a imprimat analizei teoretice o cale nouă, ajungînd imediat la efecte concrete, consemnate în tabela concursurilor. Această eficiență sportivă va deveni tot mai pregnantă în decursul carierei lui.

Consider că această muncă imensă a avut și o latură negativă, condiționînd uneori, în mod exagerat, rezultatul sportiv de pregătirea specifică de concurs, astfel încît orice întrerupere în antrenamente se repercuta vizibil asupra performanțelor. Nici unul dintre corifeii eșichierului n-a depins în așa măsură de acest factor, devenit uneori o servitute. Totodată, însă, jocul său a crescut și mai evident în direcția angajării totale, care l-a ajutat să cîștige întotdeauna împotriva adversarului direct pentru primul loc.

1935 a fost anul unei răsunătoare lovituri date ierarhiei mondiale. Iată, într-adevăr, clasamentul final al turneului de la Moscova: I—II. Botvinnik și Flohr, III. Lasker, IV. Capablanca, V. Spielmann. Lasker își trăia ultimul mare succes. Neînfrînt în 19 partide, a avut și satisfacția de a-l fi învins pe Capablanca în partida directă; imaginați-vă septuagenarul care, după miraculoasa lui performanță, va începe un coborîș dramatic, dar care atunci îi va fi privit cu ochii săi pătrunzători pe cei doi tineri aflați pe podiumul învingătorilor. Simțea el că unul dintre aceștia va ajunge campion al lumii? Sînt convins că da. Cei cu adevărat puternici se recunosc după semne numai de ei știute.

Turneul de la Moscova-1936 a consolidat poziția fruntașă a campionului sovietic, care a fost întrecut în clasament numai de Capablanca, depășindu-l însă pe Flohr cu $2\frac{1}{2}$ puncte.

Nottingham-1936 a însemnat, după cum știm*, unul dintre cele mai puternice concursuri ale perioadei dinaintea celui de-al doilea război mondial, un turneu, printre ai cărui participanți s-au numărat trei foști campioni mondiali — Lasker, Capablanca, Alehin —, campionul lumii în acel an — Euwe — și campionul ce-i va urma lui Alehin — Botvinnik!

Clasat pe locurile I—II împreună cu Capablanca, dar neînvins în cele 15 partide jucate, Botvinnik a oferit specialiștilor un stil care îmbina duritatea diamantului cu strălucirea acestei pietre șlefuite.

La 25 de ani era considerat unul dintre jucătorii îndreptățiți să aspire la titlul suprem. Pentru a ajunge însă la un meci oficial, în lipsa unui regulament care să stabilească prioritățile, trebuia să mai obțină un succes concludent și deci să se pregătească în mod corespunzător.

Dar anul 1937 a fost dedicat în întregime studiilor pentru terminarea aspiranturii la Institutul politehnic. Botvinnik și-a susținut teza și a primit titlul de candidat în științe tehnice.

Acest time-out pe care l-a impus a avut efecte nefavorabile asupra jocului său: la turneul A.V.R.O. din toamna lui 1938, alături de creații remarcabile, ca aceea din partida cu Capablanca, vom găsi și un „rebut" (vezi întîlnirea cu Euwe). To-

*** Vezi cronologia din numărul 445 al colecției.**

tuși, locul III, după Keres și Fine, este doar un insucces relativ, pentru că în urma lui s-au clasat Alehin, Reshevsky, Euwe, Capablanca și Flohr. Dar nu mai puțin adevărat este că o victorie în acest turneu l-ar fi impus imediat challenger de drept la titlul deținut de Alehin.

Din activitatea lui șahistă între anii 1939 și 1945 este de menționat succesul în meci-turneul campionatului absolut al U.R.S.S. din 1941, pe care l-a cîștigat cu $2^1/_2$ puncte înaintea lui Keres. În plus, atît în 1944, cît și în 1945, a cucerit din nou campionatele U.R.S.S.

Un an după terminarea războiului, a avut loc marele turneu internațional de la Groningen (Olanda). Botvinnik — pe locul I — este urmat în clasament de Euwe și Smîslov, revelația concursului.

După moartea lui Alehin, titlul de campion al lumii rămînînd vacant, F.I.D.E. a hotărît organizarea unui turneu pentru decernarea titlului. La acest concurs au fost invitați să participe, luîndu-se în considerație palmaresul fiecăruia: Keres, Fine, Botvinnik, Euwe, Reshevsky și Smîslov. Capablanca încetase din viață, iar Lasker se retrăsese din activitatea șahistă.

Întrucît americanul Fine a refuzat invitația, s-au desfășurat cinci tururi, fiecare „candidat" jucînd cu toți adversarii cîte cinci partide.

UMOR

de MIHU ANTIN

— Ce-i asta?!!
— O mostră de viață de pe Pămînt, șefule, așa cum mi-ai cerut!

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire,
muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea
să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala!)

ION HOBANA, secretar al Uniunii Scriitorilor, înmînează lui ROMULUS [illegible] diploma de laureat al celui de-al III-lea Concurs național de anticipație.

COLECȚIA „POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"

• IULIE 1973

PREȚUL 1 LEU [illegible]